

การจัดการความรู้กับการพัฒนาภารกิจอุดมศึกษาในวิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข

KNOWLEDGE MANAGEMENT DEVELOP MISSION OF HIQHER EDUCATION IN NURSING COLLEGES UNDER PRABOROMARAJCHANOK INSTITUTE THE MINISTRY OF PUBLIC HEALTH

กัลยารัตน์ อนนทร์รัตน์ (Kalayarath Anonrath)

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 34 กำหนดให้คณะกรรมการการจัดทำมาตรฐานการอุดมศึกษา มาตรฐานฉบับนี้ประกอบด้วยมาตรฐานย่อย 3 ด้าน ได้แก่ มาตรฐานด้านคุณภาพบัณฑิต มาตรฐานด้านการบริหารจัดการการอุดมศึกษา และมาตรฐานด้านการสร้างและพัฒนาสังคมฐานความรู้และสังคมแห่งการเรียนรู้ มาตรฐานด้านการบริหารจัดการการอุดมศึกษา เป็นภารกิจที่สถาบันอุดมศึกษามุ่งเน้นเพื่อส่งเสริมวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง โดยผ่านบทบาทภารกิจหลัก 4 ด้าน คือ 1) ด้านการสอน 2) ด้านการวิจัย 3) การบริการวิชาการแก่สังคม และ 4) ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม (วราภรณ์ บวรศิริ, มปป.)

วิทยาลัยพยาบาล ในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข เป็นสถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษา สังกัดกระทรวงสาธารณสุข มีบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบตามพันธกิจของอุดมศึกษาทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านการวิจัย ด้านการบริการวิชาการ และด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมไทย นอกจากนี้ยังเพิ่มเติมในบทบาทหน้าที่ด้านการพัฒนาบุคลากรด้วยตามที่สถาบันพระบรมราชชนกได้มอบหมาย ซึ่งวิทยาลัยพยาบาล ในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก มีหน้าที่หลักในการผลิตบุคลากรทางด้านสุขภาพ โดยเฉพาะพยาบาล ศาสตรบัณฑิตตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2498 ถึงปัจจุบัน ได้

ดำเนินการจัดการศึกษา และพัฒนาคุณภาพทางด้านการศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอดเวลาเพื่อให้ได้บัณฑิตที่มีคุณภาพออกไปรับใช้สังคม และได้รับการตรวจสอบคุณภาพการศึกษานับได้รับการรับรองคุณภาพจากองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น สถาบันพระบรมราชชนก สภาการพยาบาล และ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา เมื่อพิจารณาจากคุณภาพการศึกษาที่ผ่านมาของวิทยาลัยพยาบาล พบว่า วิทยาลัยพยาบาล พัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเพื่อให้ภารกิจอุดมศึกษาได้รับการรับรองคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2553) ได้ทำการพัฒนาเกณฑ์การประกันคุณภาพการศึกษา โดยระบุไว้ในองค์ประกอบที่ 7 การบริหารและการจัดการ ตัวบ่งชี้ที่ 7.2 เรื่องการพัฒนาสถาบันสู่สถาบันเรียนรู้ โดยมีเกณฑ์มาตรฐาน ประกอบด้วย 1) มีการกำหนดประเด็นความรู้และเป้าหมายของการจัดการความรู้ที่สอดคล้องกับแผนกลยุทธ์ของสถาบันอย่างน้อยครอบคลุมพันธกิจ ด้านการผลิตบัณฑิตและด้านการวิจัย 2) กำหนดบุคลากรกลุ่มเป้าหมายที่จะพัฒนาความรู้และทักษะด้านการผลิตบัณฑิตและด้านการวิจัยอย่างชัดเจนตามประเด็นความรู้ที่กำหนดในข้อ 1 3) มีการแบ่งปันและแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากความรู้ ทักษะของผู้มีประสบการณ์ตรง (Tacit Knowledge) เพื่อค้นหาแนวปฏิบัติที่ดีตามประเด็นความรู้ที่กำหนดในข้อ 1 และเผยแพร่ไปสู่บุคลากรกลุ่มเป้าหมายที่กำหนด 4) มีการรวบรวมความรู้ตามประเด็นความรู้

* พยาบาลวิชาชีพชำนาญการพิเศษ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี กรุงเทพมหานคร

ที่กำหนดในข้อ 1 ทั้งที่มีอยู่ในตัวบุคคลและแหล่งเรียนรู้อื่นๆ ที่เป็นแนวปฏิบัติที่ดีมาพัฒนาและจัดเก็บอย่างเป็นระบบโดยเผยแพร่ออกมาเป็นลายลักษณ์อักษร (Explicit Knowledge) 5) มีการนำความรู้ที่ได้จากการจัดการความรู้ในปณิธานปัจจุบันหรือปณิธานที่ผ่านมาที่เป็นลายลักษณ์อักษร (Explicit Knowledge) และจากความรู้ ทักษะของผู้มีประสบการณ์ตรง (Tacit Knowledge) ที่เป็นแนวปฏิบัติที่ดีมาปรับใช้ในการปฏิบัติงานจริง จะเห็นได้ว่าการประกันคุณภาพการศึกษาให้ความสำคัญต่อการพัฒนาสถาบันสู่สถาบันเรียนรู้ โดยใช้หลักการบริหารและการจัดการของการจัดการความรู้ ดังนั้นสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ จึงต้องพิจารณาหลักการบริหารจัดการที่จะสามารถดำเนินการให้บรรลุตามภารกิจอุดมศึกษาของแต่ละสถาบัน

การจัดการความรู้เพื่อพัฒนาสถาบันการศึกษา

ในโลกยุคสังคมแห่งความรู้ยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา หน่วยบริการสาธารณะหรือที่เรียกว่าหน่วยราชการจะต้องปรับตัว เปลี่ยนกระบวนการทัศน์ใหม่ และเปลี่ยนวิธีทำงานใหม่ มิฉะนั้นสังคมไทยจะไม่สามารถแข่งขันได้ในสังคมโลก (วิจารณ์ พานิช, 2549) เช่นเดียวกับสถาบันอุดมศึกษาที่ต้องพิจารณาหลักการบริหารจัดการ นั่นก็คือ การจัดการความรู้ (Knowledge Management) ให้เป็นเครื่องมือหลักช่วยขับเคลื่อนให้องค์กรมีความสามารถในการแข่งขัน อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อบรรลุเป้าหมายตามภารกิจอุดมศึกษา

การจัดการความรู้ เป็นกระบวนการสร้างความรู้ใหม่อย่างต่อเนื่อง โดยทำการเผยแพร่ความรู้อย่างกว้างขวางตลอดทั้งองค์กร โดยรวมถึงผลิตภัณฑ์ บริการเทคโนโลยี และระบบใหม่ๆ ได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งบางครั้งเป็นการเปลี่ยนแปลงภายในองค์กร ความสำเร็จของการจัดการความรู้เกิดจากการผสมผสานขององค์ประกอบที่หลากหลาย ซึ่งองค์ประกอบที่สำคัญของการจัดการความรู้จะต้องประกอบด้วย 1) การสร้างวิสัยทัศน์ความรู้ 2) การสร้างทีมจัดการความรู้ 3) การสร้างบรรยากาศของการแลกเปลี่ยน

เรียนรู้ 4) การจัดการความรู้ควบคู่การพัฒนาสินค้า 5) การใช้พนักงานระดับกลางเป็นพลังขับเคลื่อน 6) การสร้างองค์กรที่มีหลายบริบท (Nonaka & Takeuchi, 1995)

ความรู้ ซึ่งเป็นทรัพยากรที่มีค่ามากที่สุดในการแข่งขันและพัฒนาก่อให้เกิดความได้เปรียบในระบบ ความรู้ที่จะนำมาใช้เพื่อให้องค์กรบรรลุผลตามเป้าหมายนั้น จำเป็นต้องมีกระบวนการในการจัดการอย่างเป็นระบบ ซึ่งประกอบด้วยกระบวนการย่อยๆ เชื่อมโยงสัมพันธ์กัน (พันธศักดิ์ พลสำรัมย์, 2553) กล่าวว่า กระบวนการจัดการความรู้ที่สำคัญประกอบด้วย

1. การกำหนดความรู้ (Knowledge Identification) ในขั้นตอนนี้ประกอบด้วยกระบวนการสำคัญ โดยเริ่มจากการนำเอาความมุ่งมั่น วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายและวัตถุประสงค์เป็นตัวตั้งในการกำหนดความรู้ที่ต้องการใช้ จากนั้นรวบรวมความรู้โดยนัยและความรู้ชัดแจ้ง (tacit knowledge และ explicit knowledge) ในระดับ บุคคล ทีม และองค์กร คัดเอาเฉพาะความรู้ที่เห็นว่าเหมาะสมต่อการใช้งานในบริบทขององค์กรทั้งความรู้โดยนัย และความรู้ชัดแจ้ง ทั้งภายใน และภายนอกองค์กร นำมานิยามความรู้ (ตีความ) ซึ่งความรู้แต่ละด้าน จะมีลักษณะสำคัญคือ เป็นความรู้ที่ต้องการอย่างแท้จริง (Right Knowledge) เป็นความรู้ที่มาจากแหล่งที่เชื่อถือได้ (Right Place) และเป็นความรู้ที่ทันสมัย (Right Time) (Ravindra Deshmukh, Lewlyn, L. R., Rodrigues, G. R. and Krishnamurthy, 2008)

2. การสร้างความรู้ (Knowledge Creation & Acquisition) ในขั้นตอนนี้เป็นกระบวนการในการหานวัตกรรมในการทำงานเพื่อสามารถก้าวสู่กระบวนการทัศน์ใหม่ กระบวนการสร้างรู้นั้นจะประกอบด้วย การปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง โดยการทบทวน และรวบรวมข้อมูลไว้เป็นหลักฐานเพื่อนำมาประกอบการวิเคราะห์ สังเคราะห์ เป็นแนวทางในการจัดกระบวนการความรู้หรือแลกเปลี่ยนจนเป็นวงจรความรู้ เกิดการเรียนรู้ขึ้นในองค์กร

3. การจัดเก็บ/การจัดระบบความรู้/รักษาความรู้ (Knowledge Storage Retrieval) เป็นการจัดหมวดหมู่

ความรู้ จัดเก็บให้อยู่ในลักษณะที่สามารถค้นหาได้ง่าย โดยมีผู้รับผิดชอบและมีการปรับปรุงตลอดเวลา

4. การถ่ายโอนความรู้ (Knowledge Transfer) หรือ การเข้าถึง การกระจาย และการถ่ายทอดความรู้ องค์กรจะเกิดการเรียนรู้ได้ดีขึ้นเมื่อมีการกระจาย และถ่ายทอดความรู้ไปอย่างรวดเร็วและเหมาะสม ทั้งทั้ง องค์กร ผู้บริหารควรกำหนดกลยุทธ์ก่อนว่าเป้าหมาย คือใคร ปริมาณความรู้มากน้อยเพียงใด เนื้อหา มีความสำคัญหรือไม่ มีความเร่งด่วนเพียงใด เพื่อให้การ กำหนดรูปแบบในการถ่ายทอดได้อย่างถูกต้อง ตรงตาม กลุ่มเป้าหมายผู้ที่ต้องการความรู้ นั้น ๆ อาจจะเกี่ยวข้อง กับระบบเทคโนโลยี สารสนเทศ และการสื่อสารภายใน องค์กร

5. การแลกเปลี่ยนความรู้ (Knowledge Sharing) เป็นการแบ่งปันระหว่าง บุคคล ทีม หน่วยงานย่อย องค์กร ภายในองค์กรควรกำหนดวิธีในการถ่ายทอดความรู้ โดยอาจใช้เทคโนโลยีเข้ามาเป็นเครื่องมือในการ ถ่ายทอดได้

6. การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ (Knowledge Utilization) เป็นการพัฒนา และปรับปรุง ในการนำความรู้ มาใช้ประโยชน์ ดำเนินการ โดยเริ่มจากการเลือกความรู้ ที่เหมาะสม นำมาจัดแบบแผนในบริบทของงาน ทั้งที่เป็น ความรู้โดยนัย และความรู้ที่ชัดแจ้ง (tacit knowledge และ explicit knowledge) รวมทั้งการยกระดับความรู้ ผ่านวงจรเปลี่ยนความรู้โดยนัยไปเป็นความรู้ที่ชัดแจ้ง แก่นนำผลักดันให้เกิดกระบวนการดังกล่าว ค้นหาปัจจัย ที่ส่งเสริมหรือเป็นอุปสรรค และยกระดับความรู้เพื่อ พัฒนางาน และบุคลากร

การจัดการความรู้เกี่ยวข้องกับการอุดมศึกษา และสถาบันอุดมศึกษาโดยตรง กล่าวคือ เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้อง การได้มาซึ่งความรู้ และการนำความรู้ไปใช้ในด้านการศึกษา ซึ่งต่างยอมรับว่า องค์กรในยุคปัจจุบันจะประสบความสำเร็จ ได้จำเป็นต้องใช้การจัดการความรู้มาช่วยในการสร้าง

ความรู้ สร้างนวัตกรรม นอกจากนี้การจัดการความรู้ยังใช้ เป็นเครื่องมือในการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ในองค์กร พัฒนาการจัดการทรัพย์สินทางปัญญา (Intellectual Asset) เพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน และเกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มหาวิทยาลัยเท็กซัส ประเทศสหรัฐอเมริกาได้ นิยามความหมายของการจัดการความรู้ไว้ในการศึกษา คือ เป็นกระบวนการที่มีระบบแบบแผนในการค้นหา คัดสรร รวบรวม และนำเสนอสารสนเทศ ในวิธีการที่ช่วยพัฒนา ปรับปรุงความสามารถในการเรียนรู้ของผู้ปฏิบัติงาน (Metaxiottis, Ergazakis & Psarras, 2005: 9, อ้างถึงใน การุณย์ ประทุม และคณะ, 2549)

ภารกิจอุดมศึกษากับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

ภารกิจอุดมศึกษา เป็นการบริหารจัดการ อุดมศึกษา ที่กำหนดโดยยึดมาตรฐานการอุดมศึกษา ที่ได้ประกาศมาตรฐานการอุดมศึกษาไว้เมื่อวันที่ 6 กรกฎาคม 2549 เพื่อจะให้สถาบันการศึกษาสามารถ ดำเนินภารกิจ ให้บรรลุตามความมุ่งหมาย และทำหน้าที่ หลัก ทางด้านการสอน การวิจัย บริการวิชาการแก่สังคม และทำนุบำรุงสร้างสรรค์ศิลปะและวัฒนธรรมได้อย่างมี ประสิทธิภาพ บาร์เน็ต (Barnett, 1994) กล่าวถึงบทบาท สำคัญของสถาบันอุดมศึกษาที่มุ่งสู่คุณภาพของการผลิต บัณฑิต ประกอบด้วย 1) เป็นแหล่งผลิตกำลังคนที่มีคุณภาพ 2) เป็นแหล่งฝึกอบรมการวิจัย 3) เป็นแหล่งที่มีประสิทธิภาพ ในการจัดการฝึกอบรม และ 4) เป็นแหล่งที่ให้โอกาส ศึกษาได้ตลอดชีวิต นอกจากนี้ พรชูลี อาชาวำรุง (2543) ได้กล่าวถึงภารกิจการอุดมศึกษาว่าครอบคลุมการจัด การเรียนการสอนและการฝึกอบรมพัฒนาให้เป็นคนไทย ที่สมบูรณ์ การวิจัยเพื่อพัฒนาและสร้างองค์ความรู้ รับผิดชอบดูแลแก้ปัญหา ร่วมมือและช่วยเหลือให้ชุมชน เข้มแข็ง อารักขา สืบสาน สร้างสรรค์ เผยแพร่วัฒนธรรม และภูมิปัญญาไทย สนับสนุนการเรียนรู้ขั้นสูงและการ ศึกษาตลอดชีวิต รวมทั้งให้ความช่วยเหลือ และร่วมมือกัน จัดการศึกษาทุกระดับ สอดคล้องกับโพพุรีย์ สีนลารัตน์ (2548) ที่กล่าวว่า สถาบันอุดมศึกษา มีความเกี่ยวข้องกับ

3 องค์ประกอบ คือ คน ความรู้ และสิ่งแวดล้อม เพราะคนนั้น เป็นเรื่องของการให้การศึกษาอบรมเป็นหน้าที่ทางสังคมของสถาบันอุดมศึกษา (การสอน) ความรู้เป็นเรื่องของการสะสม รวบรวม และค้นคว้าความก้าวหน้าทางสติปัญญาของมนุษย์ (การวิจัย) ส่วนสิ่งแวดล้อมนั้นเป็นเรื่องของการนำความรู้มาใช้เพื่อประโยชน์สุขของตนเอง (บริการวิชาการ) แต่ภารกิจไหนควรจะได้รับการเน้นหรือควรได้รับการจัดความสำคัญก่อนหลังนั้น ยังไม่เป็นที่ยอมรับกันได้โดยง่าย

มาตรฐานด้านการดำเนินการตามภารกิจของสถาบันอุดมศึกษา (มาตรา ๘ และมาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖) ประกอบด้วยมาตรฐานย่อยต่าง ๆ 4 ด้าน ประกอบด้วย

1. ด้านการผลิตบัณฑิต สถาบันอุดมศึกษาดำเนินการรับนักศึกษาเข้าเรียนที่มีคุณสมบัติและจำนวนตรงตามแผนการรับนักศึกษาและสอดคล้องกับเป้าหมายการผลิตบัณฑิตอย่างมีคุณภาพ สถาบันผลิตบัณฑิตได้ตามคุณลักษณะ จุดเน้นของสถาบัน ตรงตามเป้าหมายที่กำหนดและจัดให้มีข้อสนเทศที่ชัดเจนเผยแพร่ต่อสาธารณะในเรื่องหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน คณาจารย์ที่ส่งเสริมการจัดกิจกรรมการพัฒนาการเรียนรู้ทั้งในและนอกหลักสูตร และตอบสนองความต้องการของนักศึกษา นอกจากนี้ วินิจ เกตุขำ (2544) ได้กล่าวถึง ขอบข่ายงานวิชาการหรืองานด้านผลิตบัณฑิต ควรประกอบด้วยงานต่อไปนี้ ได้แก่ 1) งานเกี่ยวกับการบริหารอาจารย์ ได้แก่ งานจัดอาจารย์เข้าสอน งานพัฒนาอาจารย์ งานบำรุงขวัญอาจารย์ 2) งานเกี่ยวกับหลักสูตร ได้แก่ งานพัฒนาหลักสูตร งานทำแผนการสอน งานเลือกตำราและแบบเรียน งานจัดตรวจสอบ และงานพัฒนาหลักสูตรสำหรับชุมชน 3) งานเกี่ยวกับการเรียนการสอน ได้แก่ งานเตรียมการสอน งานพัฒนาเทคนิค งานจัดการเรียนการสอน และงานนิเทศการเรียนการสอน 4) งานเกี่ยวกับการสนับสนุนการเรียนการสอน ได้แก่ งานทะเบียนนักศึกษา งานห้องสมุด

งานแนะแนวการศึกษา และงานบริการสื่อและเทคโนโลยีการสอน 5) งานเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการศึกษา ได้แก่ งานข้อสอบมาตรฐานและคลังข้อสอบ งานวัดประเมินผลการเรียน งานประเมินโครงการและประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา และงานประกันคุณภาพการศึกษา 6) งานเกี่ยวกับความสัมพันธ์กับชุมชน ได้แก่ งานการใช้แหล่งทรัพยากรชุมชนและงานบริการทางวิชาการแก่ชุมชน

2. ด้านการวิจัย สถาบันอุดมศึกษามีการดำเนินพันธกิจด้านการวิจัยอย่างมีคุณภาพ ประสิทธิภาพ และภายใต้จุดเน้นเฉพาะ โดยมีการดำเนินการตามนโยบายแผน งบประมาณ มีการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนคณาจารย์ นักวิจัย บุคลากรให้มีสมรรถนะในการทำวิจัย ส่งเสริมและสร้างเครือข่ายการทำวิจัยกับหน่วยงานภายนอกสถาบันเพื่อให้ได้ผลงานวิจัย ผลงานประดิษฐ์และงานริเริ่มสร้างสรรค์ที่มีคุณภาพ มีประโยชน์สนองยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ สามารถตอบสนองความต้องการของสังคมได้ในวงกว้างและก่อให้เกิดประโยชน์แก่สาธารณชน

3. ด้านการให้บริการทางวิชาการแก่สังคม สถาบันอุดมศึกษามีการให้บริการทางวิชาการที่ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายทั้งในวงกว้างและกลุ่มเป้าหมายที่เฉพาะเจาะจงทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งอาจให้บริการโดยใช้ทรัพยากรร่วมกันทั้งในระดับสถาบันและระดับบุคคลได้ในหลายลักษณะ อาทิ การให้คำปรึกษา การศึกษาวิจัยการค้นคว้าเพื่อแสวงหาคำตอบให้กับสังคม การให้บริการฝึกอบรมหลักสูตรระยะสั้นต่าง ๆ การจัดให้มีการศึกษาต่อเนื่อง บริการแก่ประชาชนทั่วไป การให้บริการทางวิชาการนี้สามารถจัดในรูปแบบของการให้บริการแบบให้เปล่าหรือเป็นการให้บริการเชิงพาณิชย์ที่ให้ผลตอบแทนเป็นรายได้หรือเป็นข้อมูลย้อนกลับมาพัฒนาและปรับปรุงเพื่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่

4. ด้านการทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม สถาบันอุดมศึกษามีการดำเนินการทำนุบำรุงศิลปและ

วัฒนธรรมของชาติ ทั้งในระดับหน่วยงานและระดับสถาบัน มีระบบและกลไกในการส่งเสริมและสนับสนุนให้ศิลปะ และวัฒนธรรมเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนการสอนโดยตรงหรือโดยอ้อม เพื่อให้ผู้เรียนและบุคลากรของสถาบันได้รับการปลูกฝังให้มีความรู้ตระหนักถึงคุณค่า เกิดความซาบซึ้งและมีสุนทรียะต่อศิลปะและวัฒนธรรมของชาติสามารถนำไปใช้เป็นเครื่องจรรโลงความดีงามในการดำรงชีวิตและประกอบอาชีพ มีวิถีชีวิตที่ปรารถนาและเรียนรู้วิธีการจัดการวัฒนธรรมและวิถีชีวิตที่ไม่พึงปรารถนาได้ สถาบันมีการควบคุมการดำเนินงานด้านนี้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพตามเป้าหมายของแผนยุทธศาสตร์การดำเนินงานด้านการทำนุบำรุง ศิลปะและวัฒนธรรมของสถาบัน

การดำเนินการตามภารกิจหลักที่สถาบันอุดมศึกษาจะต้องปฏิบัติ ทั้ง 4 ประการ คือ การจัดการเรียนการสอน การวิจัย การให้บริการทางวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศทั้งระยะสั้นและระยะยาว ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกอย่างรวดเร็วตามกระแสโลก และแนวโน้มการแข่งขันระหว่างสถาบันอุดมศึกษาที่สูงขึ้น จึงทำให้การประกันคุณภาพการศึกษาในระดับอุดมศึกษาเข้ามามีบทบาทสำคัญและเป็นเครื่องมือในการตัดสิน ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของสถาบันการศึกษาต่างๆ เมื่อพิจารณาถึงภารกิจอุดมศึกษาซึ่งเป็นหัวใจของการบริหารอุดมศึกษา จะเห็นว่า ปัจจัยที่ทำให้ต้องพัฒนาภารกิจอุดมศึกษาอย่างเร่งด่วน ประกอบด้วย 1) คุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาและบัณฑิตที่มีแนวโน้มจะมีความแตกต่างกันมากขึ้น 2) การแข่งขันกันในการชิงคุณภาพของการจัดการศึกษา และคุณภาพของบัณฑิตในวงการอุดมศึกษาทั้งภายในประเทศและนอกประเทศมากขึ้น 3) ความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาองค์ความรู้ให้เป็นสากล เพื่อให้ได้รับการยอมรับจากนานาชาติมากขึ้น 4) ความจำเป็นที่จะต้องสร้างความมั่นใจให้แก่สังคมว่าสามารถผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ 5) สถาบันอุดมศึกษาจะต้อง

ให้ข้อมูลสาธารณะ (Public Information) ที่เป็นประโยชน์ต่อนักศึกษา ผู้จ้างงาน ผู้ปกครอง รัฐบาลและประชาชนทั่วไป 6) สังคมต้องการระบบอุดมศึกษาที่โปร่งใส และมีความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ (Accountability) ในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของการอุดมศึกษา จะยึดหลักการให้เสรีภาพทางวิชาการ (Academic Freedom) และมีความอิสระในการดำเนินการของสถาบัน (Institutional Autonomy) เพื่อความมีคุณภาพภายในสถาบันอย่างเต็มที่ แต่ทั้งนี้สถาบันอุดมศึกษาจะต้องพร้อมที่จะรับการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาจากภายนอก ซึ่งเป็นไปตามหลักการของความรับผิดชอบต่อตรวจสอบได้ (Accountability) ความสมดุลของหลักการดังกล่าว คือ แนวทางในการพัฒนาคุณภาพอุดมศึกษาที่พึงประสงค์ 7) การก้าวสู่ประชาคมอาเซียน สถาบันอุดมศึกษาจะต้องมีการเตรียมความพร้อมของอาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา และนักศึกษา ที่ต้องพัฒนาศักยภาพของตนเองในด้านภาษา การสื่อสาร ทักษะการให้บริการที่มีความโดดเด่น 8) ความจำเป็นในการพัฒนาอุดมศึกษาเพื่อรองรับการแก้ปัญหา และสถานการณ์ในสังคม ที่พบในปัจจุบันซึ่งเป็นปัญหาที่มีหลากหลาย เช่น การจ้างงาน อาชญากรรม ความยากจน การเพิ่มของประชากร ความกดดันด้านการเมือง สงคราม ภัยธรรมชาติ การเคลื่อนย้ายของประชากร ความกดดันทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ตลอดจนความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ปัญหาที่รุนแรงดังกล่าว ส่งผลกระทบต่อการกิจ อุดมศึกษา

จากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่ควรพิจารณาเป็นพิเศษ ในเรื่องเกี่ยวกับการแข่งขันสูง การเปิดการค้าเสรี การเติบโตของเทคโนโลยี การก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน สถานการณ์ทางการเมือง และการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ เหล่านี้เป็นตัวบ่งชี้ และกระตุ้นให้ต้องพัฒนาภารกิจ อุดมศึกษา ดังนั้นสถาบันอุดมศึกษา จึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาภารกิจอุดมศึกษา ให้มีขอบข่ายและภารกิจที่มีความเฉพาะเจาะจงและชัดเจน โดยเริ่มที่อาจารย์ที่

พื้นฐานเป็นนักวิชาการ ให้มีความเป็นนักบริหาร มีความรู้ความเข้าใจในการบริหารงานทั่วไป และการบริหารสถาบันอุดมศึกษา โดยมีวิสัยทัศน์กว้างไกล การแก้ปัญหาเป็นแบบขยายไม่เฉพาะตนเอง หรือเฉพาะสาขา เพื่อที่จะทำให้สถาบันอุดมศึกษา ก้าวไปสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ

การจัดการความรู้เพื่อพัฒนาภารกิจอุดมศึกษาในวิทยาลัยพยาบาล ในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข

สถาบันอุดมศึกษามีภารกิจหลัก คือ การเรียนการสอน การวิจัย การบริการทางวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม ในการดำเนินภารกิจหลักแต่ละด้านต้องคำนึงถึงหลักการของการศึกษาระดับอุดมศึกษา มาตรฐานการอุดมศึกษา มาตรฐานการศึกษาของชาติ ตลอดจนมาตรฐานวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง รวมถึงยุทธศาสตร์ด้านต่าง ๆ ของชาติ ดังนั้น ในการกำหนดปรัชญาหรือปณิธาน ตลอดจนการพัฒนากลยุทธ์และแผนการดำเนินงานเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานของสถาบัน จึงจำเป็นต้องให้สอดคล้องกับหลักการและมาตรฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องที่ระบุข้างต้น อีกทั้งต้องคำนึงถึงทิศทางการพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงของกระแสโลกทั้งนี้ เพื่อให้การดำเนินงานของสถาบันเป็นไปอย่างมีคุณภาพในทิศทางที่ถูกต้องเหมาะสมและเป็นที่ยอมรับของสังคม

ความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาภารกิจอุดมศึกษาในวิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข สาเหตุมาจากมีการแข่งขันกันในเรื่องคุณภาพของการจัดการศึกษา และคุณภาพของบัณฑิตในวงการอุดมศึกษา ทั้งภายในประเทศ และนอกประเทศมากขึ้น รวมทั้งวิทยาลัยมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาองค์ความรู้ให้เป็นสากลเพื่อให้ได้รับการยอมรับจากนานาชาติมากขึ้น จึงควรพิจารณาหลักการบริหารและหลักการจัดการความรู้ มาเป็นเครื่องมือเพื่อเพิ่มความ

สามารถในการดำเนินการให้บรรลุตามภารกิจอุดมศึกษาของแต่ละสถาบัน

เนื่องจากกระบวนการการจัดการความรู้ จะต้องมียอดประกอบหลัก คือ กำหนดองค์ความรู้ที่จำเป็นต่อการแข่งขัน และความอยู่รอดขององค์กร (Value & Risk) การสร้างและการจัดการต้องทำเป็นทีม (Team Work) มีการถ่ายทอดองค์ความรู้ (Knowledge Transfer) มีการใช้องค์ความรู้ให้เป็นประโยชน์ต่อองค์กร (Knowledge Utilization) เป้าหมายสูงสุดของกระบวนการจัดการความรู้ คือ การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ และการถ่ายโอนความรู้ (Knowledge Sharing & Transfer) ซึ่งเป็นการกระจายความรู้ ถ่ายทอด และส่งผ่านความรู้ ประกอบด้วย ข้อมูลทักษะ ประสบการณ์ ไปอย่างรวดเร็ว และเหมาะสมทั่วทั้งภายใน และภายนอกองค์กรโดยผ่านปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และองค์กร เมื่อบุคคล หรือองค์กรได้รับการถ่ายทอด แลกเปลี่ยนความรู้ และประสบการณ์แล้ว จึงเกิดการสร้างองค์ความรู้ขึ้นมาใหม่และจัดเก็บไว้ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การบันทึกเอกสาร รายงาน วิดีทัศน์ สิ่งพิมพ์ เครื่องเสียง เพื่อให้บุคคลได้หมุนเวียนกันศึกษา งานจนเข้าใจ หลังจากนั้นจึงเผยแพร่ความรู้ผ่านเครือข่ายขององค์กรต่อไป ดังนั้น เพื่อให้การนำหลักการบริหารการจัดการความรู้มีประสิทธิภาพ จึงต้องเข้าใจกระบวนการแบ่งปันแลกเปลี่ยนและถ่ายทอดความรู้

การประยุกต์ใช้กระบวนการแปลงความรู้ (Knowledge Conversion) ประกอบด้วย 1) การรวบรวมความรู้โดยนัย (Tacit Knowledge) และความรู้ชัดแจ้ง (Explicit Knowledge) ในระดับบุคคลและองค์กร 2) การจัดเก็บ และจัดระบบความรู้ 3) การเข้าถึง การกระจาย และการถ่ายทอดความรู้ จากขั้นตอนของการจัดการความรู้ดังกล่าว จะทำให้เกิดองค์ความรู้ของการดำเนินการในภารกิจอุดมศึกษา ทั้ง 4 ด้าน ซึ่งเป็นผลมาจากการเรียนรู้ของบุคคลในองค์กรโดยการเรียนรู้ และประสบการณ์การทำงานในภารกิจอุดมศึกษา ทั้ง 4 ด้าน ที่ลึกซึ้งจนสามารถวิเคราะห์ และสร้างเป็นข้อสรุปของตนเอง สามารถ

นำมาแบ่งปันแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับคนในองค์กร ซึ่งองค์ความรู้ที่เกิดจากการทำงานส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับความรู้โดยนัย (Tacit Knowledge) เป็นความรู้ที่ฝังอยู่ในตัวบุคคล ไม่สามารถบอกกล่าว พูด หรือแสดง แต่อยู่บนพื้นฐานของการคิดอย่างมีเหตุผล โดยมีความเชื่อว่าความรู้โดยนัย (Tacit Knowledge) สามารถจัดเก็บ แปลความ และเปลี่ยนแปลงให้อยู่ในรูปแบบอื่นได้

การแบ่งปันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้วยวิธีการแปลงความรู้ (Knowledge Conversion) ประกอบด้วย การแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างความรู้โดยนัย (Tacit to Tacit Knowledge) การดึงความรู้โดยนัยให้เป็นความรู้ชัดแจ้ง (Tacit to Explicit Knowledge) การผสานความรู้ชัดแจ้งเข้าด้วยกัน (Explicit to Explicit Knowledge) และการเปลี่ยนความรู้ชัดแจ้งให้เป็นความรู้โดยนัย เป็นการนำความรู้ที่เรียนรู้มาไปปฏิบัติจริง (Explicit to Tacit Knowledge) หลังจากทบทวนและสังเคราะห์ ความรู้ของแต่ละบุคคล ผสมเข้ากับความรู้ขององค์กร แล้วนั้นจึงนำความรู้ที่ได้มาพัฒนาภารกิจอุดมศึกษา ดังนี้

1. ด้านการจัดการเรียนการสอน ควรมีการจัดการความรู้ที่มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะของผู้เรียนให้มีคุณลักษณะตามที่สังคมต้องการ ตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ของบัณฑิต (Learning Outcome) โดยมีขอบเขตของการเรียนรู้ (Domain of Learning) 6 ด้าน ซึ่งเป็นการกำหนดเกี่ยวกับความคาดหวังที่จะให้นักศึกษาเรียนรู้ และสามารถทำได้หลังจากได้ศึกษาแล้ว ประกอบด้วย 1) ความรู้ 2) ทักษะเชาวน์ปัญญา 3) ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ 4) ทักษะการวิเคราะห์และการสื่อสาร 5) การพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม และ 6) ทักษะการปฏิบัติ การสร้างหลักสูตรและการเรียนการสอนควรคำนึงถึงการมีส่วนร่วมในการวางระบบและเครื่องมือด้านการจัดการเรียนการสอนที่พัฒนามาจากฐานงานวิจัยที่ทันสมัยทั้งใน และต่างประเทศ ให้มีความยืดหยุ่นสอดคล้องกับความต้องการของวิทยาลัยพยาบาลที่มีความหลากหลาย โดยให้ความสำคัญกับการ

พัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน ตัวอย่างเช่น หลักสูตรบูรณาการ หลักสูตรที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นการเรียนรู้และการสร้างงานด้วยตนเองตามสภาพจริง มีการประเมินและใช้ผลการประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียน พัฒนาหลักสูตรให้มีความเป็นสากล สนับสนุนความร่วมมือทางการศึกษา โดยเพิ่มการแลกเปลี่ยนทางวิชาการ ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเชิงวัฒนธรรม เพื่อการก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ทั้งในภูมิภาค ระหว่างภูมิภาคต่าง ๆ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้านคุณภาพของบัณฑิต จนมีการบริหารกิจการนิสิตนักศึกษาให้เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม และความเป็นผู้นำในสังคม ตรงกับความต้องการของภาคการจ้างงานและมีความสามารถในการแข่งขันได้ในระดับสากล

2. ศักยภาพการวิจัยและการสร้างองค์ความรู้ โดยแลกเปลี่ยนเรียนรู้ถึงวิธีการดำเนินการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ด้านสุขภาพ เพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการ ตลอดจนให้การปรึกษาด้านการวิจัย สร้างและประยุกต์ใช้องค์ความรู้ใหม่ที่เป็นประโยชน์แพร่ความรู้และทรัพย์สินทางปัญญาที่เชื่อมโยงกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมตามศักยภาพ ของวิทยาลัยพยาบาลเพื่อนำไปสู่การพัฒนาชุมชนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สร้างความตระหนักและตื่นตัวในเรื่องการเร่งผลิตงานวิจัย ผลงานวิชาการ นวัตกรรม โดยสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างวิทยาลัยพยาบาลทั้งในและต่างประเทศ เพื่อพัฒนาความสามารถในการแข่งขันได้ในระดับนานาชาติของสังคม และประเทศชาติ เน้นนวัตกรรมที่สร้างมาจากการทำวิจัยที่ใช้งบประมาณต่ำกว่าต่างชาติ เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย ที่สำคัญงานวิจัยมุ่งเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อประเทศไทย

3. ด้านการให้บริการวิชาการ โดยการนำผลงานวิจัยที่มีความทันสมัย เหมาะสม บูรณาการกับการเรียนการสอน ที่สอดคล้องกับความต้องการของ สังคม ตามระดับความเชี่ยวชาญและบริบทของวิทยาลัยพยาบาล นำมาปฏิบัติจริงรวมทั้งมีการประสานความร่วมมือระหว่าง

วิทยาลัยพยาบาล กับทุกภาคส่วนของชุมชนทั้งในและต่างประเทศ เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็ง และความยั่งยืนของสังคม และประเทศชาติ ตัวอย่าง เช่นงานวิจัยเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการดูแลในระดับปฐมภูมิ ได้แก่ การสร้างเสริมสุขภาพของประชาชนทำให้พบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับภาวะสุขภาพ และพฤติกรรมสุขภาพของประชาชน หลังจากนั้นนำผลการวิจัยมาเพื่อออกแบบการเรียนการสอนเพื่อให้บริการวิชาการแก่ชุมชนในการสร้างเสริมสุขภาพ และป้องกันการเจ็บป่วย จึงเป็นการบูรณาการเรียนการสอน และการวิจัยไปประยุกต์หรือใช้ให้เป็นประโยชน์การให้บริการวิชาการแก่ชุมชนอย่างแท้จริง

4. ด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม โดยการนำผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนานิสิตนักศึกษา ขนบธรรมเนียมประเพณี การอนุรักษ์ ฟื้นฟู สืบสาน พัฒนา เผยแพร่วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น บูรณาการกับการเรียนการสอน เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ และความภาคภูมิใจในความเป็นไทย มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมเพื่อปรับใช้ศิลปะ วัฒนธรรมให้สอดคล้องกับต่างประเทศได้อย่างเหมาะสม เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ นอกจากนี้ยังส่งเสริมความมีคุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมที่ดีงาม บุคลิกภาพ และความเป็นผู้นำแก่นักศึกษาพร้อมที่จะรับบทบาทผู้นำในประเทศอาเซียน

สรุป

การพัฒนาภารกิจอุดมศึกษาในประเทศไทย ให้มีความเจริญก้าวหน้า ควรเริ่มที่การพัฒนาอาจารย์ในวิทยาลัยพยาบาล ให้มีความรู้ ความเข้าใจในภารกิจอุดมศึกษาในทุกด้าน เพราะภารกิจอุดมศึกษาทั้ง 4 ด้านมีความเกี่ยวข้อง และสอดคล้องกันตลอดเวลา เมื่อมีความเข้าใจในทุกภารกิจแล้ว จะเป็นการง่ายที่จะพัฒนาให้วิทยาลัยพยาบาล การบรรลุเป้าหมายของภารกิจ

อุดมศึกษาจำเป็นต้องประยุกต์ใช้หลักการบริหารจัดการ ได้แก่ การจัดการความรู้ มาเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนภารกิจอุดมศึกษาในแต่ละภารกิจ โดยเริ่มต้นจากการรวบรวมความรู้ที่เป็นความรู้โดยนัย (Tacit knowledge) และความรู้ชัดแจ้ง (Explicit knowledge) ในระดับบุคคลในหน่วยงาน ในองค์กร ขยายไปสู่ภายนอกองค์กร จากนั้นนำมาแบ่งระดับของความรู้ และ นิยามความรู้ ซึ่งความรู้แต่ละด้าน จะต้องมึลักษณะสำคัญ คือเป็นความรู้ที่ต้องการอย่างแท้จริง (Right knowledge) ความรู้ที่ทันยุคสมัย (Right time) และ ความรู้ที่มาจากแหล่งที่เชื่อถือได้ (Right place) นำมาแบ่งปันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้วยวิธีการแปลงความรู้ (Knowledge Conversion) และวงจรการจัดการความรู้ กระบวนการดังกล่าวมีความเกี่ยวข้อง สอดคล้อง และต่อเนื่องกันตลอดเวลา อาจารย์ผู้สอนควรมีความเข้าใจในหลักการจัดการความรู้เพื่อจะได้บูรณาการให้เข้ากับการปฏิบัติงานประจำ เพื่อไม่ให้รู้สึกว่าเป็นการเพิ่มภาระงานสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูล ความรู้ ประสบการณ์ที่แตกต่างกัน จัดเก็บเป็นความรู้และสามารถนำความรู้ และแนวปฏิบัติของการได้มาซึ่งคลังความรู้ไปประยุกต์ใช้ในระหว่างปฏิบัติงาน นอกจากนี้ยังสามารถเชื่อมโยงภารกิจแต่ละภารกิจให้ทำงานสอดประสานกันอย่างเป็นระบบ ซึ่งจะนำพาองค์กรมุ่งสู่ความเป็นเลิศได้สำเร็จ ดังนั้นอาจารย์และนักวิชาการ ควรสร้างกลไกที่หลากหลายเพื่อเชื่อมโยงภารกิจอุดมศึกษาในแต่ละด้าน และการให้ความสำคัญต่องานประกันคุณภาพ เพราะจะเป็นเครื่องชี้ให้เห็นว่าสถาบันได้รับการยอมรับ และไว้วางใจต่อบัณฑิตที่มีคุณภาพ นอกจากนี้ ควรมีการปรับขั้นตอนการดำเนินงาน และโครงสร้างองค์กรภายในเพื่อเอื้อต่อการดำเนินภารกิจอุดมศึกษา ในลักษณะข้ามหน่วยงาน ยิ่งไปกว่านั้นต้องมีการเปลี่ยนแปลงระบบค่านิยมในการให้ความสำคัญระหว่างงานแต่ละงานของภารกิจอุดมศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- การุณย์ ประทุม และคณะ. (2549). *การพัฒนาแบบวัดพฤติกรรมการจัดการความรู้ของอาจารย์พยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข*. ทูลสนับสนุนงานวิจัยจาก วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชลบุรี.
- พรชูลี อาชวอำรุง. (2543) *แนวทางการปฏิรูปโครงสร้าง และการบริหารจัดการอุดมศึกษา: รูปแบบการจัดกลุ่ม อุดมศึกษาที่สอดคล้องกับศักยภาพปัจจุบัน*. รายงานการวิจัยฉบับสังเขป.จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพฑูรย์ สินลารัตน์. (2548). *หลักและพื้นฐานการอุดมศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: โครงการตำรา และเอกสาร ทางวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พันธ์ศักดิ์ พลสารมัย. (2553). *การจัดการและความเป็นผู้นำทางการอุดมศึกษา*. เอกสารประกอบการสอน.
- วรภรณ์ บวรศิริ. (มปป). *การอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนา*. เอกสารคำสอน วิชา 421 602 ภาควิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- วิจารณ์ พานิช. (2549). *การจัดการความรู้ ฉบับนักปฏิบัติ*. พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ สุขภาพใจ บริษัทตลาดา พับลิเคชั่น จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2553). *คู่มือการประกันคุณภาพ การศึกษาภายในสถานศึกษา ระดับ อุดมศึกษา พ.ศ. 2553*. พิมพ์ครั้งที่ 1 (มกราคม 2554). กรุงเทพมหานคร: ภาพพิมพ์.
- Barnett, R. (1994). *Improving Higher Education: Total Quality Care*. Buckingham: SRHE & Open University Press.
- Nonaka, I. and H. Takeuch. (1995). *The Knowledge-creating Company : How Japanese Companies Create the Dynamics of Innovation*. New York: Oxford University Press.
- Ravindra Deshmukh¹, Lewlyn, L. R., Rodrigues¹, G. R. and Krishnamurthy. (2008). Earthquake Risk and Knowledge Management. *Journal of Knowledge Management Practice*. 9(3), September 2008. [On-line]. Available from: <http://www.tlinc.com/article162.htm>. [2013, January 28].